

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 228/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Szöllössym, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co 15/2019 zo 14. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Szöllössym, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 15/2019 zo 14. novembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa v konaní vedenom Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 163/2013 domáhal náhrady škody na zdraví, konkrétne náhrady za bolesť, náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a náhrady za vynaložené liečebné náklady. S výnimkou zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa sťažovateľ domáhal i priznania príslušenstva uplatnených nárokov, úrokov z omeškania vo výške 5,5 % od 15. septembra 2013 do zaplatenia. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 163/2013 z 25. mája 2015 priznal sťažovateľovi náhradu za bolesť, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a náhradu za vynaložené liečebné náklady. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 321/2015 z 27. februára 2017 potvrdil zamietavý rozsudok okresného súdu aj v časti, v ktorej zamietol nárok sťažovateľa na priznanie úrokov z omeškania. Napokon i Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 3 Cdo 145/2017 z 22. novembra 2018 dovolanie sťažovateľa zamietol.

3. Následne okresný súd uznesením sp. zn. 9 C 163/2013 z 10. mája 2017 priznal sťažovateľovi proti žalovanému právo na náhradu trov konania v rozsahu 82 % pri nárokoch na náhradu za bolesť, sťaženie spoločenského uplatnenia a náhradu liečebných nákladov, pričom pri zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia mu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 9 C 163/2013 z 10. mája 2017.

4. Sťažovateľ uvádza, že *„Krajský súd a pred ním rovnako okresný súd teda postupovali nesprávne, pokiaľ za úspech žalovaného a zároveň za neúspech žalobcu považovali nepriznanie úroku z omeškania v kapitalizovanej výške, hoci ten v takejto*

vyčíslenej výške nebol uplatnený v podanej žalobe. V tomto smere súdy porušili procesné práva sťažovateľa, ktorý mal inak vo veci plný úspech.“.

5. Podľa názoru sťažovateľa „Pri skúmaní úspechu strany v konaní sa však môže zohľadňovať len rozhodnutie súdu vo veci istiny, nie príslušenstva, ktoré navyše nebolo presne vyčíslené. Aj judikatúra súdov v tomto smere zaujala stanovisko, že je nesprávny postup, keď sa pri výpočte pomeru úspechu a neúspechu strán sporu kapitalizuje žalobcom uplatnený úrok z omeškania ku dňu vyhlásenia rozsudku. Pre posudzovanie pomeru úspechu a neúspechu strán sporu v konaní je rozhodujúci pomer úspechu a neúspechu v uplatnenej istine bez príslušenstva, keďže toto príslušenstvo žalobca v žalobe nevyčíslil. Obdobný právny názor v tomto smere zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 6 Obo/243/2007 zo dňa 27. 11. 2008, Krajský súd v Trnave v rozhodnutí sp. zn. 10 Copr/2/2016 zo dňa 27. 07. 2016, či Krajský súd v Banskej Bystrici v rozhodnutí sp. zn. 41 Co/1/2018 zo dňa 25. 04. 2018.“.

6. Sťažovateľ zastáva názor, že „... výklad právnych predpisov a právne posúdenie veci v právnej veci nároku sťažovateľa viedli vo svojich dôsledkoch k takému výslednému stavu, v rámci ktorého boli porušené základné ústavné princípy a základné práva sťažovateľa“.

7. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 8 Co/15/2019-247 zo dňa 14. 11. 2019 porušil základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 8 Co/15/2019-247 zo dňa 14. 11. 2019 sa zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 450,29 EUR, ktorú je Krajský súd v Prešove povinný zaplatiť

na účet právneho zástupcu JUDr. Milana Szöllőssyho, advokáta, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

14. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

15. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných

na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

16. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 listiny) a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

17. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

18. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

19. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

20. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd k porušeniu jeho základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru „*viedlo vo svojich účinkoch i nesprávne právne posúdenie procesných predpisov upravujúcich vedenie súdneho konania*“.

21. Ťažiskom argumentácie sťažovateľa uplatnenej v ústavnej sťažnosti je námietka, že krajský súd pri posudzovaní jeho úspechu v konaní v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania vzal do úvahy okrem istiny i kapitalizovaný žalobcom uplatnený úrok z omeškania ku dňu vyhlásenia rozsudku (príslušenstvo).

22. V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľa poukazuje ústavný súd na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s prvoinštančným uznesením, v ktorej sa uvádza:

„Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia náležitým spôsobom vysvetlil, poukazujúc na rozsudok OS Prešov č. k. 9 C 163/2015-145 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov č. k. 8 Co 321/2015-206 zo dňa 27. 02. 2017, v ktorej časti žaloby vyhovel a v ktorej časti bola žaloba žalobcu zamietnutá.

Vyslovil ďalej právny názor, podľa ktorého pokiaľ je predmetom civilného konania vedľa pohľadávky, tiež jej príslušenstvo (napr. úroky z omeškania) je nutné pri rozhodovaní o náhrade nákladov podľa pomeru úspechu vo veci zvážiť tiež pomer úspechu v celom spore.

K tvrdeniam žalobcu uvedeným v odvolaní o dôvodnosti žaloby v celom rozsahu zaujal stanovisko v tejto veci aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 145/2017 zo dňa 22. 11. 2018, bod 16.3., keď uviedol, že žalovaná si svoju povinnosť ako poisťovateľ podľa

§ 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z. z. splnila, nebola preto povinná uhradiť žalobcovi ako poškodenému úroky z omeškania. Do omeškania by sa dostala s plnením náhrady škody až vtedy, ak by po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody neuhradila v lehote určenej súdom priznanú náhradu škody žalobcovi podľa § 11 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z. z...

Ak súd prvej inštancie priznal strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci v súlade s § 255 ods. 1 CSP, pri absencii ďalších námietok proti tomuto postupu odvolací súd považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne.

S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd v súlade s ustanovením § 387 CSP napadnuté uznesenie potvrdil.“

23. Po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu ako celku s prihliadnutím na citovanú časť jeho odôvodnenia ústavný súd konštatuje, že odvolací súd citoval zákonné ustanovenia, ktoré adekvátne aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery a vysvetlil tiež dôvody, ktoré ho viedli k potvrdeniu odvolaním napadnutých výrokov súdu prvej inštancie. V uvedenej súvislosti ústavný súd poznamenáva, že právny názor sťažovateľa v danej veci možno považovať za možný legitímny výklad vo vzťahu k rozhodovaniu o náhrade trov konania. Podstatné však je, že výklad zákonov je v primárnej právomoci všeobecných súdov a pokiaľ je ich výklad ústavne konformný, ústavný súd nemá dôvod do takéhoto výkladu zasahovať len preto, že existuje aj iný možný a takisto ústavne konformný výklad. Ústavný súd dospel k presvedčeniu, že napadnuté uznesenie krajského súdu nepredstavuje ústavne relevantný excés z aplikačnej praxe všeobecných súdov, je presvedčivo odôvodnené a ústavne udržateľné.

24. K argumentácii sťažovateľa, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho rozhodol inak, ako v obdobných veciach rozhodujú všeobecné súdy, považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať

stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01). Preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno z takéhoto ich postupu mechanicky vyvodzovať porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom ústavný súd vzhľadom na svoje ústavné postavenie a princíp minimalizácie zásahov do činnosti všeobecných súdov, ktorý štandardne uplatňuje vo svojej judikatúre, do takéhoto (vo všeobecnosti nežiaduceho) stavu vstupuje len vo výnimočných prípadoch. Vo veci sťažovateľa ústavná akceptovateľnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vylučuje, aby ústavný súd uplatnil výnimku zo svojho štandardného prístupu k preskúmvaniu právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov.

25. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a označeným základným právom podľa ústavy, ako aj právom podľa dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

26. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu